

ellen, Petőfi: „Márciusi ifjak“ c. költeményének néhány szakasza vezet be. Ebben a részben a földesurak által elnyomott ifjak szenvedései tárulnak elénk Táncsics, Móricz, Degré, Mikszáth és Barabás Tibor írásain keresztül.

Az ipari munkásság fokozottabb mozgalmait, a szegényparasztság öntudatosodását ábrázoló rész Ady Endre: „A Tűz Márciusa“ c. versével kezdődik. Itt az első világháborút megelőző és követő idők ifjúságának harcai elevenednek meg. Veres Péter, Illés Béla, Móra Ferenc, Nagy Lajos és Rideg Sándor írásai mutatják be ezt a kort. A Horthy-rendszer velejéig népelnyomó évtizedeihez, József Attila már címében is jellemző „Levegőt“ című költeménye szolgáltatt mottót. A levegőtlen magyar világ munkás és parasztfiataljainak vergődését, de a győzelmet magában foglaló harcát is Móricz, Kamjén, Medgyesi, Déry és Vas Zoltán írásai ábrázolják.

Benjámín László „Mindennapi győzelem“ c. versével vezet be az antológia szerkesztője, Mikó Zoltán, a magyar ifjúság életének legszebb éveit, melvek a felszabadulással kezdődtek. Itt már más kép tárul az olvasó elé. Az út, melyen a magyar ifjúság haladt, itt kezd erősen emelkedni, egyre merészebb ívben. Karczag, Szabó Pál, Tardos, Hunyadi, Szeberényi, Karinthy és Galgóczi Erzsébet írásai mutatják ezt az életet.

A könyv, amennyire csak lehetséges, elkerüli az antológiák veszedelmes buktatóját: kizárólag a szerkesztő egyéni izlésének tükrözését. Ez az antológia nemcsak ezt tükrözi, hanem ifjúságunk fejlődését, egyes korszakokban való helyzetét is, szélesen körültekintő válogatások alapján. Így nyilvánvaló, hogy megfelelő céljának. Ez a cél szép, komoly és rendkívül fontos a DISz megalakulásának idején: megmutatni a munkás, paraszt és értelmiségi fiataloknak a mult helyzetét és küzdelmét. De a szerkesztőnek ez a szándéka nemcsak ilyen passzív, csupán a mult feltárásában kimerülő. Ezzel a mult és jelen harcai közötti összefüggés megmutatása a lényeges, s az, hogy megmutatja: mit akar visszahozni az ellenség a nép nyakára, még jobban meggyűlöljük őket.

A Dolgozó Ifjúság Szövetségének megalakulása idején komoly értéket jelent ez az antológia ifjúságunk politikai nevelésében is.

BÉRES ATTILA

BALÁZS ANNA:

NÉVTELEN HŐSÖK

Balázs Anna regényét örömmel üdvözli az olvasó. Az író bátor és szép feladatra vállalkozott, mikor a felszabadulás előtti sötét időket és a felszabadulást követő kemény politikai és gazdasági harcok idejét, egy üzem életének keresztmetszetében megrajzolta.

Az őrzöngő nyilas uralom végnapjaiban kezdődik a történet. A

vesztüket érző fasiszták tombolva pusztítanak mindent, ami kezük ügyébe akad. Leszerelnék a gyárat, hogy nyugatra szállítsák, majd végső dühükben fel akarják robbantani. Ekkor szembetalálkoznak a munkásság hősi ellenállásával.

Balázs Anna ezekben a részekben csillogtatja elbeszélő tehetségét. Színesen, elevenen, sodró erővel hömpölyög a mondanivaló és az olvasó ott érzi magát a gyár kellős közepén, az események forgatagában. Balázs Anna kitűnően ismeri a gyár életét és a munkásokat is. Az események hitelét egy percre sem vonja kétségbe az olvasó s a szereplőket is eleven, valóságos, igazi embereknek érzi. Kár, hogy ennek a résznek valós politikai háttere hiányos. A Párt, mely illegalitásában is vezetője, bölcs irányítója volt a munkásság hősi ellenállásának, tulontúl a háttérben marad. Hogy mégis él, lélezkzik és irányít, arról főképpen Feri bácsi, egy öreg munkás megjegyzéseiből értesülünk. Feri bácsi meleg, őszinte hangja ilyenkor színpadiasnak tetszik és szólamyszerűen hangzanak szájából a Párt jelentőségéről mondott szavak.

A felszabadulást követő napok boldog mámorát, majd a kezdődő ujjáépítés küzdelmes szakaszát is meggyőző erővel rajzolja az író. Pártos szenvedélyességgel ír a jobboldali szociáldemokraták gyilkos aknamunkájáról. Jó politikai éleslátással szövi a cselekmény fonalát és jó szemmel válogatja ki az áruló szocdem jobbszárny legtipikusabb, legvisszataszítóbb figuráit. (Parádi, Halmár, Wölfl, Somosi.) A szocdem szervezkedés idején a Párt még mindig csak mint negatív tényező szerepel. (Igyekszik megakadályozni a szocdem befolyást a dolgozó tömegekre.) Merész párttitkár Rákosi elvtársnál tett látogatása (nagyon szép leírás) és a Rákosi beszéd után azonban egyre inkább kidomborodik vezető szerepe. Ott lüktet, él és lélezkzik az események háttérében. Iránvító erős keze lerántja a leplet a munkásság aljas árulóiról. Az író lépésről-lépésre követi a jobboldali szocdemek kártevéseit és életszerűen bemutatja, hogy leleplezéseik nyomán mindig feltűnik egy-egy ujtítás, egy-egy munkafelajánlás és az apró részleteredmények nyomán kiterelvényesedik a hatalmas, lenyűgöző munkaverseny. A Párt útmutatása alapján megszűnik a vizsály munkás és munkás, a tanműhely fiú és lány tanulói között és boldog egyetértésben készülnek a két munkáspárt egyesülésére. Az egyesülés vidám hangulatában ér véget a regény.

A regény fő értéke a nagyszerű témaválasztás, a sodróerejű elbeszélőkedv és az események hiteles leírásán kívül a szereplők sikerült megformálása. Balázs Anna élő embereket rajzolt. Dolgozó, lelkesedő, gondolkozó és tévedő embereket. Minden szereplője mozog, előre lendíti a cselekvést, résztvesz a lüktető, friss cselekményben.

Balázs Anna regénve jóval több, mint sikeres próbálkozás. Erényeivel és hibáival fejlődő szocialista irodalmunk jelentős alkotásának számít.

KÉKESDI GYULA